CARDENIO BOTTI
50 sena minn mewtu

Gilbert Farrugia
Inkarigat mill-Banda tas-Società Filarmonica Nazionle La Valette

Is-Surmast Cardenio Botti, twieled fl-1890 f'Magliano Sabino l-Italja. Ta' tnax-il sena huwa issieħeb fl-iSchola Cantorum tal-Kulleġġ Gregorjan. 'Il quddiem, imħajjar minn Mons. Lorenzo Perosi, Maestro Perpetuo tal-Cappella Sistina, ssieħeb mal-kor tagħha bħala sopran solista. Kien l-istess Persosi li miċ-ċokon tiegħu għaraf il-kapaċitajiet mużikali tiegħu u bdielu l-istudju tal-armonija.

Aktar tard, Botti avvanza l-istudji tiegħu fir-Reale Conservatorio Musicale di S. Cecilia ta' Ruma fejn studja ma' Prof. Cesare Dobici u Prof. Alessandro Vessella. Wara li rebaħ konkors nazzjonali, huwa laħaq Surmast-Direttur tal-Banda Militari ta' Bologna. Wara l-ewwel gwerra dinjija, huwa dderieġa diversi kunċerti fl-aktar teatri importanti fl-Italja u kkompona ħafna mużika.

Ritratt tas-Surmast Cardenio Botti

Sadanittant f'Malta, f'Ottubru tal-1921, Il-Banda La Valette irċeviet ir-riżenja tas-surmast Ettore Mattioli li ma setax ikompli bħala surmast direttur tagħha minħabba raġunijiet ta' saħħa fejn floku laħaq bħala aġent surmast Francesco Bellizzi. F'Mejju tal-1922 il-kumitat tas-Società Filarmonica Nazionale La Valette ħasbet biex tirriforma l-istruttura tal-banda La Valette, u għal dan il-għan inġieb f'Malta is-Surmast Prof. Alessandro Vessella. Vessella aġġorna l-istruttura tal-Banda billi wessa' l-istrumentazzjoni biex b'hekk issa l-banda setgħet tesegwixxi xogħlijiet kbar b'effett aktar reali. Malli Vessella temm ħidmietu huwa wiegħed li kien ser isib Surmast Direttur addattat għall-Filarmonica Nazionale La Valette.

Fis-Seduta tal-Kumitat tas-27 ta' April 1923 l-Onor. Dr. Ugo P. Mifsud, il-President tas-Soċjetà introduċa lill-membri tal-kumitat is-Surmast il-ġdid Mro Cardenio Botti. Huwa tenna li huwa kien ċert li fl-aħħar is-soċjetà kienet akkwistat is-Surmast li tant kienet ilha tixtieq. Wara tkellem Mro Cardenio Botti li rringrazzja lill-Kumitat u qal li kien telaq minn Ruma b'għajnejh magħluqa wara r-rakkomandazzjoni li kien għamillu Mro. Vessella. Huwa qal li ġie Malta bil-ħsieb li jaqdi missjoni – dik li jipprova jmexxi 'l quddiem l-edukazzjoni mużikali.

Il-Funzjonijiet tas-surmast Botti f'Pajjiżna

- **Promotur tat-Tagħlim tal-Mużika**

Mill-bidu tal-ħidma tiegħu fil-Banda La Valette, is-Surmast Botti nsista fuq il-bżonn ta' dixxiplina u l-istudju metodiku u serju tal-mużika. Huwa kien tal-fehma li l-banda tagħmel progress mhux billi tagħmel bosta programmi biss, iżda bi studju metodiku tal-mużika, li sfortunatament, il-bandisti li kienu neqsin minnu. Huwa għalhekk iddeċieda li jibda jagħti lezzjoni kull ġimgħa tas-solfeġġ u jieħu f'idejh l-allievi żgħażagħ li kienu għadhom jibdew idoqqu.

Is-Surmast Botti bl-uniformi militari

Ma damx wisq biex għarraf lill-Kumitat bir-riforma li xtaq jagħmel u talbu biex jiffomula statut ġdid għall-banda. Il-banda akkwistat ukoll is-servizz tal-magħruf kornettista Prof. Reginaldo Caffarelli li beda jgħallem strumenti tar-ram u talab ukoll biex issir riforma finanzjarja tal-banda. Bis-saħħa tiegħu introduca wkoll uniformi ġdida tax-xitwa għall-banda li kienet ilha 22 sena ma tinbidel u l-bandisti bdew jirċievu ħlas tas-servizz bandistiku li jagħmlu. Grazzi għal din is-sistema strutturata ta' tagħlim, bosta mużiċisti gawdew it-tagħlim avvanzat li wasslilhom is-surmast Botti, fosthom insibu lil Paul Arnaud u Willie Attard.
Min-naħa l-oħra, meta Augusto German ħa f'idejh it-tmexxija tat-Teatru Rjal, xtaq li jiftaħ Skola tal-mużika fi ħdan l-istess Teatru. Kif jgħidilna l-ġurnal "Malta Tagħna" tat-18 ta' Awwissu 1923, Ir-regoli ta' din l-iskola, kif ukoll il-kurrikulu tfasslu mis-surmast Cardenio Botti.

- **Kompożitur versatili u fin**

Kien fl-ewwel xhur tiegħu f'pajjiżna li s-Surmast Botti ħaseb biex jagħti lis-soċjetà L-'Inno La Valette'. Dan l-innu, bi kliem u mużika ta' Cardenio Botti, ndaqq għall-ewwel darba fid-9 ta' Settembru 1923 fejn il-ġurnal Malta Tagħna li tgħid li dan l-innu huwa "patrijottiku u jkun jista' jitkanta mill-poplu kollu".

Botti kien jikteb bi stil fin, differenti minn dawk ta' kompożituri oħra li ħadmu f'pajjiżna fl-epoka. Għal qalb il-Filarmonica Nazionale La Valette insibu l-marċi "Marcia San Paolo No. 3", "Marcia San Paolo No.5" u "Fior del Carmel". Biss Botti kiteb xogħlijiet oħra, fosthom Marċi Funebri, u biċċiet oħra aktar serji fosthom il-Concerto per Tromba (b'dedika lil Reginaldo Caffarelli) li huma merfugħa b'għożża kbira fl-arkivji tas-soċjetà.

Tul il-karriera mużikali tiegħu, Botti ħadem ma' diversi djar ta' pubblikazzjoni fejn ippubblika diversi xogħlijiet minn tiegħu fostom ma' Bongiovanni ta' Bologna kif ukoll Ricordi u Carisch ta' Milan.

- **Arranġatur**

L-arkivju Mużikali tal-Banda La Valette, huwa mżejjen ukoll b'diversi arranġamenti għall-banda maħduma mis-surmast Cardenio Botti, fost l-oħrajn jispikka l-arranġament 'Per Solisti, Coro e Grande Banda' tar-Requiem ta' Giuseppe

Verdi. Interessanti l-fatt li Botti ħadem diversi arranġamenti ta' kompożizzjonijiet ta' kompożituri Maltin fost l-oħrajn, 'Fantasia dall'Opera l'Alpino di Carlo Diacono', 'Intermezzo dall'Opera Edith Cavell' ta' Paolino Vassallo, kif ukoll 'Cendrillon' ta' Nicolò Isouard.

- **Direttur Mużikali ta' Livell għoli**

Tul is-snin li dam bħala Surmast Direttur tas-Società Filarmonica Nazionale La Valette, is-surmast Botti għadda xogħlijiet kbar. Id-debutt tas-Surmast Botti wasal fl-24 ta' Ġunju 1923 waqt fiera li saret fl-Argotti. Huwa xtaq li jagħmel id-debutt tiegħu fit-Teatru Rjal iżda minħabba s-sħana l-kumitat ma qabilx. Taħt id-direzzjoni ta' Mro Botti Il-Banda "La Valette" flimkien ma' 400 ruħ, marret Tuneż, Palermo u Messina bejn it-2 u t-30 ta' Mejju 1926. Tliet xhur wara dan il-vjaġġ il-Kumitat laqa' stedina li saritlu mill-Kumitat tal-Festi Ċentinarji ta' S. Agata f'Catania biex il-Banda tiegħu sehem f'għeluq it-8 Ċentinarju ta' S.Agata bejn l-14 u 17 ta' Awwissu 1926. Fis-sena 1928, il-Banda għal darb'oħra reġgħet marret Catania biex tieħu sehem fil-festa ta' Sant'Agata.

Biss forsi l-akbar suċċess mużikali li kiseb flimkien mal-Banda La Valette huwa rebaħ il-Konkors Bandistiku Internazzjonali f'Como li sar propju s-Sibt 27 t'Awwissu tal-1927.

Ir-riżultat kien dan:

Konkors tal-lettura a prima vista:
L-ewwel premju ma ġie mogħti lil ħadd.
I-tieni premju lill-Filarmonika "La Valette" ta'

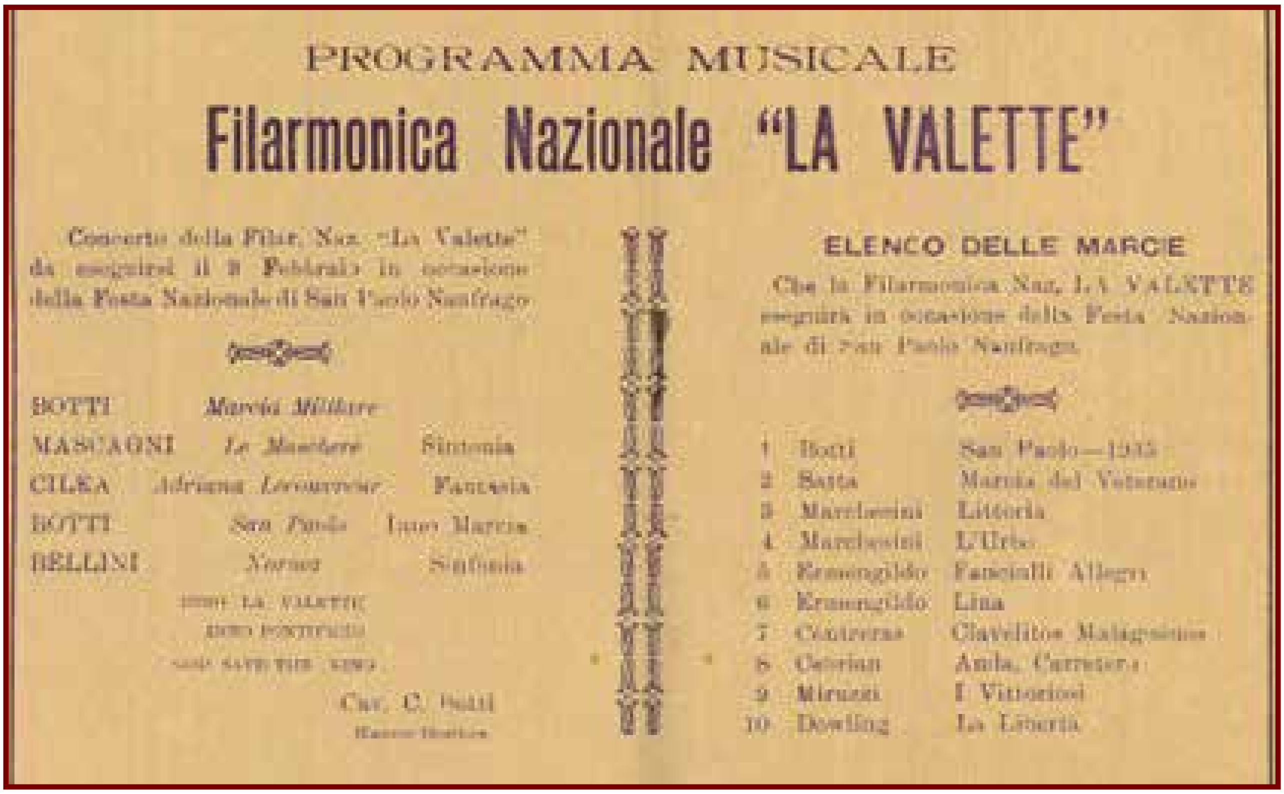

PROGRAMMA MUSICALE

Filarmonica Nazionale "LA VALETTE"

Concerto della Filar. Naz. "La Valette" da eseguirsi il [illegible] Febbraio in occasione della Festa Nazionale di San Paolo Naufrago

BOTTI	*Marcia Militare*	
MASCAGNI	*Le Maschere*	Sinfonia
CILEA	*Adriana Lecouvreur*	Fantasia
BOTTI	*San Paolo*	Inno Marcia
BELLINI	*Norma*	Sinfonia

[illegible]

Cav. C. Botti
[illegible]

ELENCO DELLE MARCIE

Che la Filarmonica Naz. LA VALETTE eseguirà in occasione della Festa Nazionale di San Paolo Naufrago.

1	Botti	San Paolo—[illegible]
2	Satta	Marcia del Veterano
3	Marchesini	Littoria
4	Marchesini	L'Urbe
5	Ermenegildo	Fanciulli Allegri
6	Ermenegildo	Lina
7	Contreras	Clavelitos Malagueños
8	Cebrian	[illegible]
9	Miruzzi	I Vittoriosi
10	Dowling	La Libertà

Malta ppreżentata b'medalja tad-deheb tal-Gr. Uff. Stucchi.

Konkors ta' Eżekuzzjoni:
L-ewwel premju lill-Filarmonika "La Valette" ta' Malta.

L-ewwel premju lill-Filarmonika "La Valette" u lill-Banda King's Own, pari merito, u jiehdu 8,000 lira Taljani kull wiehed.

Premju tad-Direzzjoni:
Lis-Surmast C. Botti skond l-Art. 26 tar-regolamenti tal-Konkors medalja tad-deheb tad-Dar Editrici Musicali G. Ricordi & Co.

Fid-29 ta' Awissu, il-Banda La Valette tat kunċert f'Milan fi Piazza della Scala.

Fil-31 ta' Awwissu il-Banda "La Valette" ezegwiet programm fil-pjazza tal-Pincio f'Ruma. Malli il-Banda waslet f'Malta sabet folla kbira qed tistenniehom biex tagħtihom merħba. Sena wara minn din ir-rebħa twaħħlet mal-ħajt tal-faċċata ta' ġewwa tal-Każin lapida.

Ovjament matul is-snin, Botti dderieġa diversi rappreżentazzjonijiet mużikali kemm Operistiċi kif ukoll Orkestrali li ttellgħu fit-Teatru Rjal kif ukoll aktar tard nsibuħ bħala General Manager tal-istess teatru.

Fl-1935 Mro. Cardenio Botti mexxa rappreżentazzjoni ta' Opra Lirika fit-teatru Muniċipali ta' Tuneż bis-sehem tal-koristi u mużiċisti tat-teatru Rjal. (Ara Ritratt kommemorattiv.)

Sfortunatament fl-1935 Cardenio Botti kellu

jħalli pajjiżna kontra r-riedu tiegħu minħabba l-inċertezza politika tal-epoka fejn, eventwalment, wasslet għat-tieni gwerra dinjija. Biss ir-rabta dejjiema bejn il-Filarmonica Nazionale La Valette u Cardenio Botti baqgħet b'saħħita u baqgħet f'kuntatt miegħu u talbitu pariri meta kien hemm bżonn. Fl-okkażjoni tal-20 anniversarju mir-rebħa ta' Como f'Settembru 1947 il-kumitat bagħat lil Maestro Cardenio Botti distintiv tad-deheb tas-Soċjetà bħala turija ta' gratitudni għas-sehem kbir tiegħu f'din ir-rebħa. Fl-1962 huwa żar Malta u ngħata merħba kbira mill-membri tal-Kumitat u s-Soċi.

L-attività ta' Botti barra minn xtutna kompliet b'kollaborazzjoni ma' diversi djar ta' pubblikazzjoni fejn ħadem diversi arranġamenti u kkompona kompożizzjonijiet żgħar oħra. F'Ruma huwa dderieġa kemm-il darba, kunċerti mill-Orkestra Santa Ċeċilja fis-Sala Augustea. Aktar tard, Botti ġie maħtur Direttur tat-'Teatro Massimo' ta' Palermo kif ukoll Direttur tat-teatru 'Carlo Felice' ta' Genova. Lis-Surmast Botti insibuħ ukoll fl-Irlanda fejn ħadem bħala Promotur tal-Opera Lirika fejn fost l-oħrajn ġab lit-Tenur Beniamino Gigli (ara ritratt) kif ukoll ħadem sabiex jagħti opportunità lil talent emerġenti fost l-oħrajn insibu lil Luciano Pavarotti.

Huwa kien miżżewweġ lil Anna nèe Bartolo. Cardenio Botti miet f'Ruma f'Ġunju tal-1973 fl-età ta' 83 sena. Illum is-surmast Botti m'għadux magħna iżda l-impatt li ħallha fix-xena mużikali f'pajjiżna tibqa' għal dejjem.